

Commissie Corporate Governance
t.a.v. drs. R. Abma
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Datum: 29 augustus 2003
Onderwerp: Reactie op het concept van "De Nederlandse corporate governance code"

Mijne heren,

§ 1 Inleiding

Met interesse en waardering heeft het Instituut van Internal Auditors Nederland (IIA)¹, aangesloten bij de wereldwijde beroepsorganisatie voor Internal Auditors (IIA Inc.), kennis genomen van uw voorstellen. Daar deze ook de positie en functie van de internal auditor raken, gaan wij gaarne in op uw uitnodiging tot het leveren van een reactie.

- Om onze reactie op haar merites te kunnen beoordelen schetsen wij in § 2 in hoofdlijnen de ontwikkelingen die de afgelopen tien jaar in het internal audit beroep op gang zijn gekomen.
- Aangezien een deel van de leden van IIA eveneens lid is van het Koninklijk NIVRA, wordt in § 3 een link gelegd met de NIVRA reactie.
- De reactie wordt in § 4 afgesloten met een drietal voorstellen aan u ter opnemng in de definitieve code.

Bijlage I bevat in deel A ons gedetailleerde commentaar / zienswijze bij enkele principes en best practices bepalingen uit uw concept code. Aanvullend hebben wij in deel B van Bijlage I voorstellen gedaan (niet uitputtend) voor nadere regelgeving. Wellicht kan dit de basis vormen voor het uitwerken van een richtlijn voor internal auditors in een constellatie conform het NIVRA voorstel. IIA Nederland wil graag haar medewerking verlenen aan de totstandkoming van een dergelijke richtlijn.

§ 2 Ontwikkeling van interne accountant naar internal auditor

Weliswaar is er geen sprake van een uniforme interne accountantsfunctie, maar toch kunnen essentiële ontwikkelingen worden gesignaleerd in het functioneren van internal auditors, onder meer:

- een zwaar accent op de beoordeling van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, niet alleen van de financiële maar ook van de operationele processen en systemen;
- een fors gegroeide aandacht voor audits op Information Technology;
- rechtstreekse ophanging onder de raad van bestuur en toenemend contact met de auditcommissie;
- groeiende betrokkenheid van auditors met een niet-RA achtergrond qua opleiding / expertise en ervaring, verenigd in IIA verband;
- stijgend ledenaantal van IIA Nederland, onderdeel van de wereldwijde beroepsorganisatie voor internal auditors met eigen gedrags- en beroepsregels, vooral op het gebied van kwaliteitszorg.

¹ In Bijlage II wordt kort weergegeven waar IIA Nederland en IIA Inc. voor staan.

Gegeven de ontwikkelingen en naamgeving conform hetgeen internationaal gebruikelijk is (in het merendeel der gevallen 'internal audit dienst of departement') gebruiken wij 'internal audit functie' als aanduiding.

§ 3 NIVRA reactie

Wij onderschrijven de gemaakte opmerkingen over de "positie van de interne accountant" en het "internal control framework" in de door het Koninklijk NIVRA ingestuurde reactie. De kern daarvan is:

- Inzake de positie van de internal auditor wordt er op gewezen dat internal auditors een belangrijke rol vervullen in de beoordeling van de interne risicobeheersings- en controlesystemen.
- In de code is geen verplichting tot het hanteren van een framework voor interne beheersing opgenomen. Het zou voor de hand liggen om het management een keuze te laten maken uit de internationaal beschikbare frameworks zoals COSO.

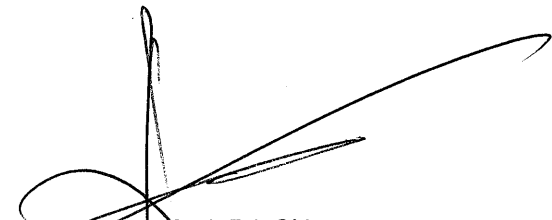
§ 4 Aanvullende voorstellen ter opneming in "De Nederlandse corporate governance code"

Volstaan wordt met tekstvoorstellen. De onderbouwing is gebaseerd op de korte schets van de ontwikkelingen in de internal audit functie en de commentaren / zienswijzen gegeven in de bijlage.

- Beursgenoteerde ondernemingen dienen verplicht een adequate internal audit functie te hebben. In geval van niet-beursgenoteerde ondernemingen die wel onderhevig zijn aan een wettelijke controle verdient het aanbeveling een dergelijke functie te hebben, zeker wanneer op een andere wijze dan door middel van een beursnotering een beroep gedaan wordt op de kapitaalmarkt.
- De taakopdracht van de internal audit functie dient bepaald te worden door de raad van bestuur op grond van het – in overleg met de raad van bestuur opgestelde – risicoprofiel van de specifieke onderneming. De internal auditor dient lid te zijn van een algemeen erkende beroepsorganisatie en onderhevig te zijn aan een set van beroepsregels (inclusief kwaliteitstoetsing). De externe accountant en de internal auditor hebben, met inachtneming van hun specifieke taakopdracht, een gelijkwaardig collegiaal contact.
- De raad van bestuur zendt planning, realisatie en rapportage van de internal audit functie (voorzien van commentaar) door aan de auditcommissie. Deze stukken worden in aanwezigheid van de raad van bestuur en de internal auditor door de auditcommissie behandeld.

IIA Nederland is gaarne bereid tot het geven van een nadere toelichting omtrent de in deze reactie aan u voorgelegde voorstellen.

Hoogachtend,

Th. Smit RA CIA
Voorzitter IIA Nederland

Bijlagen

Bijlage I
bij de reactie van IIA Nederland d.d. 29 augustus 2003
op het concept voor "De Nederlandse corporate governance code"

Gedetailleerde commentaren en zienswijze van IIA Nederland
op het concept voor "De Nederlandse corporate governance code"

A Gedetailleerd commentaar

Onderwerp: Betrokkenheid internal auditor bij risicobeheersing

Tekst in de Code

- I.1 Taak en werkwijze raad van bestuur
- I.1.4 In het jaarverslag verklaart het bestuur dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen adequaat en effectief zijn en geeft het een duidelijke onderbouwing van deze verklaring.
- I.1.5 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem in het verslagjaar.

Commentaar 1

De internal auditor, die in opdracht van de raad van bestuur werkt, zal een belangrijke rol spelen bij de beoordeling van de toereikendheid en effectiviteit van de risicobeheersings- en controlesystemen en in de toetsing van de werking van deze systemen. Dit is bij uitstek het werkterrein van de internal auditor. De internal auditor rapporteert periodiek aan de raad van bestuur over de opzet en werking van deze systemen. In de Code wordt aan deze rol van de internal auditor geen aandacht gegeven. Wij bevelen aan om deze toetsende rol van de internal audit functie expliciet in de code op te nemen.

Commentaar 2

Een van de best practices zou naar onze mening aan moeten geven welke breedte de taakopdracht van de internal audit functie zou kunnen en moeten hebben. Uw rapport wekt de indruk dat deze vooral de financial audit betreft. Binnen het verband van de internationale beroepsorganisatie is de mening dat de taakopdracht het terrein van de definitie van internal control uit het COSO-rapport zou moeten omvatten. Deze definitie hangt de Commissie ook aan, gelet op hetgeen is gesteld in II.4.6. Inmiddels is per 15 juli een nieuw rapport van het COSO committee verschenen waarin uiteen wordt gezet op welke wijze in een organisatie inhoud kan worden gegeven aan risico- en interne beheersing. Wij pleiten voor een directe verwijzing naar de beide COSO rapporten als best practice en wereldwijde standaard. Internal auditors hebben datgene wat in die rapporten is opgenomen als werkterrein. Uiteraard is de definitieve keuze aan de raad van bestuur (in overleg met de internal auditor). Deze definitieve keuze dient te worden gebaseerd op een brede en gedegen analyse van de risico's die de organisatie loopt en het op grond daarvan opgestelde risicoprofiel (zie hiervoor).

Onderwerp: Raad van bestuur en internal audit

Tekst in de code:

Principe IV.3: De interne accountant functioneert onder de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur.

En bij IV.3.1 Best practice bepaling:

De externe accountant en de auditcommissie worden betrokken bij het opstellen van het werkplan van de interne accountant. Zij nemen ook kennis van de bevindingen van de interne accountant.

Commentaar:

Wij vinden deze uitwerking te beknopt.

- Er komt onvoldoende tot uiting dat de internal audit functie een wezenlijke rol in de toetsing op de interne beheersing vervult en mede op grond van haar taakopdracht en onafhankelijkheid rechtstreeks onder en ten behoeve van de raad van bestuur dient te functioneren.
- Weliswaar komt de wisselwerking met de externe accountant aan de orde, maar zo geformuleerd is die éénzijdig en dit doet onvoldoende recht aan de Nederlandse situatie, waarin de externe accountant en internal auditor op een voet van gelijkwaardigheid collegiaal contact hebben.
- De concept code gaat in op de relatie tussen de internal auditor en de auditcommissie. Aangegeven wordt dat de auditcommissie betrokken is bij het werkplan en kennis neemt van de bevindingen. Al eerder staat in de conceptcode aangegeven dat de auditcommissie:
 - toezicht houdt op de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van de interne accountants (II.4.6, lid c) en
 - toezicht houdt op het functioneren van de interne accountantsdienst (II.4.6, lid d).

Het begint in de Nederlandse verhoudingen usance te worden dat de internal audit functie in de bijeenkomsten van de auditcommissie de behandeling van zijn stukken bijwoont en op uitnodiging de behandeling van andere voor hem van belang zijnde onderwerpen bijwoont. Toch zijn wij van mening dat het aan de duidelijkheid bijdraagt om vast te houden aan het uitgangspunt dat de internal audit functie primair fungeert ten behoeve van de raad van bestuur. De raad van bestuur beoordeelt het fungeren van de internal auditor. (Desgewenst kan dat na overleg met de auditcommissie geschieden.)

- Tevens verwijzen wij naar onze aanbeveling over het verplicht stellen van een internal audit functie bij beursgenoteerde ondernemingen.

B Tekstvoorstellen (niet uitputtend) voor de nader uit te werken richtlijn voor de internal audit functie

Best practices:

1. Internal audit fungeert ten behoeve en in opdracht van de raad van bestuur en rapporteert rechtstreeks aan de voorzitter van die raad.
2. Periodiek stelt de internal audit functie een planning en realisatie op. Goedkeuring daarvan vindt plaats door de raad van bestuur.
3. De internal audit functie doet periodiek verslag aan de raad van bestuur over de uitgevoerde audits en uitkomsten daarvan.
4. Er vindt periodiek wederzijdse uitwisseling en afstemming plaats van plannings, realisatie en audit bevindingen tussen de internal audit functie en de externe accountant.
5. De raad van bestuur zendt planning, realisatie en rapportage van de internal audit functie (voorzien van commentaar) door aan de auditcommissie. Deze stukken worden in aanwezigheid van de raad van bestuur en de internal auditor door de auditcommissie behandeld.
6. Audit opdrachten van de auditcommissie voor de internal audit functie lopen of gebeuren met medeweten van de raad van bestuur.
7. De internal audit functie heeft de bevoegdheid om in voorkomend geval in overleg te treden met de voorzitter van de auditcommissie.
8. Internal auditors verenigd in de beroepsorganisaties IIA Nederland / NIVRA hebben een stelsel van maatregelen gericht op het bewaken van de professionaliteit van internal auditors en de kwaliteit van de beroepsuitoefening (voorbeeld: wereldwijde Standaarden en beroepsregels van IIA Inc.).

Bijlage II
bij de reactie van IIA Nederland d.d. 29 augustus 2003
op het concept voor "De Nederlandse corporate governance code"

Het Instituut van Internal Auditors Nederland en The Institute of Internal Auditors Inc.

Het Instituut van Internal Auditors Nederland (IIA) is de beroepsvereniging van en voor internal auditors in Nederland. De missie van IIA Nederland is om het beroep en vak "internal audit" in Nederland te ondersteunen, ontwikkelen en promoten, en daarvoor internal auditors, management en andere belanghebbenden te ondersteunen bij een succesvolle invulling van de internal audit functie. Hoofdtaken zijn de belangenbehartiging van internal auditors, kwaliteitsbewaking, educatie, het delen van kennis en profilering van het beroep.

IIA Nederland wil de kwaliteit van de beroepsuitoefening van internal auditors bevorderen en bewaken. Als kenniscentrum biedt het IIA informatie in de ruimste betekenis. Het instituut houdt de internal auditor op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen binnen het vakgebied. De leden van het IIA worden ondersteund voor vaktechnische zaken. Het betreft hier met name de ontwikkeling en handhaving van standaarden voor de beroepsuitoefening en deskundigheidseisen. Het IIA verricht onderzoek binnen het vakgebied en geeft studierapporten uit ten behoeve van de leden. Vaktechnische ondersteuning vindt verder plaats ten aanzien van kwaliteitszorg en specifieke praktijkvraagstukken. Wanneer geconstateerd wordt dat de deskundigheid ontbreekt om bepaalde problemen aan te pakken, zoekt en onderhoudt het IIA het contact met auditors van verwante (binnen- en buitenlandse) organisaties.

IIA Nederland heeft rond de 800 leden, die werkzaam zijn bij internal audit diensten in het Nederlandse bedrijven en bij de Rijksoverheid, alsmede bij grote accountantsfirma's die diensten aanbieden op het gebied van internal audit en bij opleidingen op het gebied van internal en operational audit. IIA Nederland onderhoudt nauwe banden met het Koninklijk NIVRA en de Vereniging van Register Operational Auditors (VRO).

Tevens is IIA Nederland een zogenaamde "affiliate" van de wereldwijde organisatie The Institute of Internal Auditors Inc., met bijna 85.000 leden in 120 landen. IIA Inc. heeft sinds 1941 wereldwijd een leidende rol in educatie, diplomering, research, beroepsontwikkeling en technologische voorlichting met betrekking tot het internal audit beroep. IIA Inc. voorziet beroepsbeoefenaars, management, raden van bestuur en auditcommissies van standaarden en informatie over best practices in internal audit.

IIA Inc. is een belangrijke gesprekspartner van wet- en regelgevende instanties, met name in de Verenigde Staten van Amerika. Op 1 augustus 2002 vaardigde de New York Stock Exchange nieuwe regels uit over haar "listing standards", waarin onder meer voor iedere genoteerde onderneming een internal audit functie verplicht werd gesteld, geheel in lijn met het desbetreffende beleidsdocument dat IIA Inc. eerder bij het bestuur van de NYSE had ingediend.